

מערך: מה זה חופש בכלל?

פרדס מרכז לחינוך ערכי

برديس مركز للتربية القيمية

מטרות:

1. חשיבה אישית וקבוצתית על מושג החופש.
2. הבנה שחופש הוא גם קשה להשגה בימינו – סביב כל התלות שיש לנו במוצרים ודימויים שהפרסומות משדרות לנו.

מהלך:

1. **משחק פתיחה:** כל חניכה חושבת על משהו אחד שלא היתה מסתדרת בלעדיו/ מתחרפנת אם לא היה לה בבידוד ומעבירה אותו בפנטומימה לשאר הקבוצה. בנתיים המדריכה יכולה לעשות לעשות רשימה של הדברים שנאמרים בצ'אט הקבוצתי כדי להשתמש בהם בהמשך הפעילות.
2. **מה זה חופש בשבילי? הגדרה לחופש:** מראים דרך "זום" ציטוטים והגדרות למושג "חופש" (במצגת המצורפת). כל חניכה כותבת בצט כשמופיעה הגדרה שמעוררת בנה הזדהות.

דיון:

- שימו לב – יש הגדרות שהן מגדירות את החופש כהשתחררות ממהו – "חופשי זה לגמרי לבד", לדוגמה – ויש הגדרות שטוענות שהחופש קשור בגבולות – "מובנה של חירות - אחריות, ולכן רוב בני האדם חוששים ממנה." ברנרד שואן.
- עם איזה סוג הגדרה אתה מסכימה?
- עד כמה אדם שחי באי בודד הוא חופשי? (אם אנחנו מסכימים עם ההגדרה "חופשי זה לגמרי לבד")
- למה לדעתכם, ברנרד שואו קושר חופש עם אחריות? האם אלו לא הפכים?
- איך אחריות קשורה לחופש?

3. **מה זה חופש בשבילנו? הגדרה משותפת:** מתחלקים לקבוצות של 5-6 חניכים, ומנסים להגדיר יחד את המושג חופש בעזרת מילים, ציור או סמל. כותבים את ההגדרה המשותפת בצ'ט.
- סיכום ביניים:** נחזור למליאה ונשתף את שאר הקבוצות. איזה הגדרה בחרתם? לחופש? למה?

pardesnet.org

מעריך: מה זה חופש בכלל?

פרדס מרכז לחינוך ערכי

برديس مركز للتربية القيمة

4. "עבדים" ברי סחרוף: נשמע ביחד את השיר "עבדים" של ברי סחרוף (נספח ב'). חשוב! לחלק להקרין את המילים של השיר.

דיון: (למדריכה: יש לכוון את השיחה לכך שהחניכים.ות ידברו על כך שאנחנו מוגבלים.ות על ידי מוצרים שאנחנו לא יכולים להסתדר בלעדיהם).

דיון:

- איזה משפט הכי משמעותי בשיר?
- איזה מציאות השיר מתאר?
- האם אתם מרגישים חלק מהמציאות הזאת?
- איך היא משפיעה על החיים שלנו?
- האם אפשר להתמודד עם זה? איך?
- האם אנחנו חופשיים?

5. סיכום:

כמו שבברי סחרוף אומר לנו, יכול להיות שאנחנו לא באמת חופשיים וחופשיות. לחופש יש הרבה הגדרות, אבל חופש הוא שונה מ"חופשה" - זמן ומקום שבו אני עושה מה שבא לי מתי שבא לי ואיך שבא לי. עכשיו - אפשר לומר שאנחנו לא חופשיים בגופנו - אנחנו לא יכולים ללכת לאן שבא לנו וכו'. אבל אנחנו כן חופשיות לחשוב כל דבר ולעצב את סדר היום שלנו לפי טעמנו ורצוננו. חופש זה לא להיות כבול- בהתחלה באופן פיזי, אבל גם לא להיות כבול לדברים חומריים, שמכתיבים לי את החיים - כמו למשל מותגים ודימויים של מה יופי "נכון". כל הזמן צריך לשאול את עצמנו מה זה חופש היום? והאם אני חופשי? אולי דווקא עכשיו שאנחנו לבד עם עצמנו אנחנו יכולים לחשוב יותר על מה באמת הוא חלק ממני ואני רוצה בו ומהן נורמות שנכפו עלי מבחוץ ואין לי רצון או צורך בהן. חג שמח!

pardesnet.org

מעריך: מה זה חופש בכלל?

פרדס מרכז לחינוך ערכי

برديس مركز للتربية القيمة

נספח א'

"החופש הוא רכוש יקר לאין ערוך". מרקוס טוליוס קיקרו

"יש בן חורין שרוחו רוח של עבד, ויש עבד שרוחו מלאה חירות; הנאמן לעצמיותו – בן חורין הוא, ומי שכל

חייו הם רק במה שטוב ויפה בעיני אחרים – הוא עבד". מתוך עולת ראי"ה מאת הרב קוק

"החופש הוא בבחינת גזירה שאין בכוח האדם לבטלה, אין ברירה לאדם אלא להיות חופשי" ז'אן-פול

סארטר

"מובנה של חירות - אחריות, ולכן רוב בני האדם חוששים ממנה". ג'ורג' ברנד שאו, מחזאי

"הבן אדם שהכי צריך חופש זה אותו אדם שכרגע חזר ממנו."

"החופש הוא הרגל שקשה להיפטר ממנו" רוברט היינלין, אזרח הגלקסיה (עמ' 152)

"חופשי זה, חופשי זה לגמרי לבד!" מתוך שיר של הלהקה בנזין

"אין מחיר לחופש". מתוך שיר של הלהקה בנזין

"אין משועבד חסר תקווה מזה המאמין בטעות שהוא חופשי" גיתתה

"עודף חופש הוא עבדות כי בהעדר סמכות הכוח אבסולוטי ומבטל כל זכות של מי שאגרופו חלש. נחשול של

חופש אינו מוביל לעבדות - הוא העבדות עצמה" היינריך פון טרייצ'קה

"החירות היא בסיסה של מדינה דמוקרטית". אריסטו

"החירות איננה אפשרית אלא במדינה שבה החוק שולט". אנרי לאקוודר

"ניצול לרעה של החירות הורג אותה תמיד". אנדרה מורואה

"החירות לעולם אינה חדלה מלהיות אהובה". פייר קורניי

"קיים דבר אחד בלבד שאדם מעדיף על החירות: זו העבדות". פידור דוסטויבסקי

"אנו פוגשים אנשים רבים המדברים על החירות, אך אין אנו רואים אלא מעטים שהקדישו חייהם כדי לנתק

את הכבלים". גוסטב לה בון

pardesnet.org

מעריך: מה זה חופש בכלל?

פרדס מרכז לחינוך ערכי

برديس مركز للتربية القيمية

המשך נספח א'

"רק הפרט הנהיג את החירות בעולם, ותמיד עבור עצמו בלבד". סטפן צווייג

"עיקרה של חירות הוא חירות מפחד, כי הפחד הוא שליט לא פחות איום מכפי שהוא נסתר ~". מנחם

בגין

האדם היחיד אשר חופשי באמת הוא זה שיכול לדחות הזמנה לארוחת ערב מבלי לספק תירוץ. ז'ול

הנאר

חופש היא רק מילה אחרת ל- "אין מה להפסיד". - קריס קריסטופרסון

חירות פירושה לפעול לפי רעיון; לא לעשות כרצונך - ניקוס קאזאנצאקיס

אלה הכופרים בזכותם של אחרים לחירות אינם ראויים לה בעצמם. אברהם לינקולן

עבדים/ ברי סחרוף

על נהר אספירין ישבנו

במקומות המוכרים

לא שומעים לא רואים

כאילו אנחנו אוויר

עוד מעט יגמר הסרט

בקרב המציאות

התמונה מטושטשת

והצליל לא ברור

כי כולנו עבדים אפילו

שיש לנו כזה כאילו

פותרים פה גדול

ומחכים לעונג הבא

כולנו מכורים של מישהו

שמבקש עכשיו תרגישו

פותרים פה גדול

ומחכים למנה הבאה

חלונות ראוהו יפים פה

זה הכל למכירה

גם אנחנו תלויים

עם פתקי החלפה

אז מה נעשה עם הכעס הזה

מה יהיה עם הקנאה

כולם רוצים...

pardesnet.org